

KLASSIKALISE KITARRI ÕPPEKAVA – ÜLDÕPE

I ÜLDSÄTTED

Üldõpe on põhiõppe alternatiiviks, kus õpilane saab läbida õppeprogrammi lihtsamal määral. Põhikooli üldõppe õppekavale saab minna üle alates teisest õppeaastast (Ia klassist).

Õppekava määrab kindlaks õppe-eesmärgid, õppeaja, õppeainete loendi koos ajalise kestuse ja ainekavadega, õppeainete valiku võimalused ja tingimused ning nõuded õppeetappide ja kooli lõpetamise kohta.

Õppekorralduses ja õppesisu valikul arvestatakse vanuselisi ja individuaalseid iseärasusi.

Õppetöö kavandamisel peetakse silmas igäühe võimekust, kus kooli ülesanne on suunata õpilast oma tegevust jälgima ja õppimist kavandama, analüüsima ning kujundama oma isikupära.

Põhikoolis toimub loomevõimete kavakindlalt arendamine ning teatud professionaalse muusikahariduse omandamiseks ettevalmistamine.

Lisa-aasta(d) on mõeldud õpilastele, kes on edukalt läbinud põhikooli, omavad eeldusi ja on üldjuhul orienteeritud teatud professionaalse muusikahariduse omandamisele ning vajavad vanuse tõttu järjepidevat õpet kuni üleminekuni kutseharidusele.

II ÕPPEAINED

Õppetunni pikkuseks on 45 minutit

Klass \ Aine	I	Ia	II	III	IV	V	VI	VII
Põhipill	2	1	1	1	1	1	1	1
Solfedžo**	1	1	1	1	1	1	1	1
Muusikalugu				1	1	1	1	1
Koosmuusitseerimine	1	2	2	2	2	2	2	2
Individuaalne lisaaine (lisapill jm)*				1	1	1	1	1

Tärniga* märgitud osa antakse lähtudes õpilaste soovist ja isikupärast ning kooli võimalustest. Tärniga** märgitud solfedžo tunni maht võib (kokkuleppel õpilasega/lapsevanemaga) olla 2 tundi nädalas juhul, kui üldõppe solfedžo gruppi ei ole eraldi avatud. Sel juhul osaleb õpilane põhiõppe solfedžo grupis ning teda hinnatakse vastavalt üldõppe õppekavale.

1. Hindeline esinemine sooritatakse II poolaasta lõpus.
2. Üleminekueksamid on noorema astme (IV klass) lõpetamisel põhipillis ja solfedžos. Lõpueksamid on vanema astme (VII klass) lõpetamisel põhipillis ja solfedžos.
3. Tehnilisi arvestusi ei ole, õpilasele antakse sõnaline hinnang.

III KLASSIKALISE KITARRI AINEKAVA

Üldõppe õpilased läbivad põhiõppe kitarril ainekava vähendatud mahus ning nende tase peab IV klassi lõpetamisel vastama põhiõppe II-III klassi ning VII klassi lõpetamisel põhiõppe IV-V klassi tasemele.

NOOREM ASTE

I klass

Põhieesmärk. Muusika elementaarsete kuuldekujutusprotsesside esmane formeerimine. Esimeste praktiliste mänguharjumuste omandamine. Kitarril tehnilistest võimalustest tulenevalt on vajalik muusikateoreetiliste mõistete süvendatud õppimine.

Muusikateooria. Muusika kui kunsti tutvustamine. Heli, selle kõrgus, pikkus, tugevus, tämber. Muusikaline helirida. Noodikiri. Noodimärgi elemendid. Helirea põhiastmed ja tuletatud astmed, alteratsioonimärgid. Muusikalise pausi mõiste. Rütm, rütmiline joonis. Meetrum. Taktimõõt 2, 3 ja 4 peale.

Töö instrumendiga. Tutvumine kitarriga ja kitarrimängu asendiga. Parema ja vasaku käe õige asetus. Heli tekitamise õpetus (*apoyando* ja *tirando*) ja kasutamine. Diatooniliste helide asukoht kitarril 1.positsioonis. *Apoyando* mängimine meloodia puhul ja *tirando* kasutamine 3-häälsete akordide ja *arpeggio* puhul. Pöidla ja sõrmede koostöö 2-häälse muusika mängimisel. Töö koordineerimisega. Aplikatuurmärkide tundmaõppimine (parema ja vasaku käe sõrmede tähistus, astmete ja keelte tähistus). Õppeaasta teisel poolel võib tutvustada juhuslikke altereeritud helide asukohti 1.positsioonis. Kasutama peaks sõrmepeatjadega (ilme küünteta) heli tekitamise moodust, et paremini tunnetada kokkupuudet keeltega.

Tehniline ettevalmistus. Diatooniline helirida 1.positsioonis. Helireedel C-duur, a-moll soolokeeltele ja bassikeeltele ühes oktavivahel.

Õppeaasta jooksul mängida harjutusi ja kergeid etüüde, väikesi palu või (ja) rahvaviise.

I klassi lõpetamisel peab esitama 2 erineva karakteriga pala või etüüdi ja pala.

Tasemenäited:

H.Mätlik – Klassikaline kitarrimäng

S.Eytharsson – The first Guitar Milestone

L.Ivanova – Väikesele kitarrimängijale

Ia klass

Mänguvõtete arendamine ja kinnitamine.

Õppeaasta jooksul mängida: harjutusi ja kergeid etüüde, rahva- ja lastelaulud.

Ia klassi lõpetamisel peab esitama 2 erineva karakteriga pala või etüüdi ja pala.

Tasemenäited:

H.Mätlik – Klassikaline kitarrimäng

S.Eytharsson – The first Guitar Milestone

J.Sagreras – Etüüdid kitarrikooli I osast

L.Ivanova – Väikesele kitarrimängijale

II klass

Põhieesmärk: Muusika kuuldekujutusprotsesside arendamine. Praktiliste mänguharjutuste kujundamine kitarril. Muusikateoreetiliste algmõistete laialdasem tundmaõppimine.

Muusikateooria: Muusika kui kunsti tutvustamine. Fraas ja periood. Noodimärgi elemendid: tuletatud astmed ja alteratsiooni märgid. Muusikalise pausi mõiste. Punkteeritud rütm. 2-häälsel muusika. Kolmkõla. Taktimõõdud 3/8, 6/8 jt.

Töö instrumendiga: *Apoyando* mängimine meloodia puhul ja *tirando* kasutamine 3-häälsel akordide ja arpedžo puhul. Pöidla sõrmede koostöö 2-häälsel muusika mängimisel. Aplikatuurmärkide tundmaõppimine (parema ja vasaku käe sõrmede tähistus, astmete ja keelte tähistus).

Tehniline ettevalmistus: Diatooniline helirida soolokeeltele (sõrmedega).

Diatooniline helirida bassikeeltele (pöidlaga). C-duur, G-duur, a-moll, e-moll.

Õppeaasta jooksul mängida: 1-2 etüüdi, 4-6 erineva karakteriga pala.

II klassi lõpetamisel peab esitama 2 erineva karakteriga pala või etüüdi ja pala.

Tasemenäited:

H.Mätlik – Kitarrimängu tehnika harjutused

J.Sagreras – Etüüdid kitarrikooli I osast

C.H. – Itoca Guitara

M.Carcassi – Palad kitarrikooli I osast

III klass

Põhieesmärk: Muusikalise kuuldekujutluse arendamine, emotsionaalse vastuvõtu kujundamine. Rütmika, muusikalise kuulmise (meloodilise ja harmoonilise), muusikalise mälu ja kujutlusvõime areng.

Muusikateooria: Muusikaline intetvall kui kahe heli vaheline suhe (meloodiline ja harmooniline). Tempo kui liikumise kiirus. Tempo suurusjärgud (aeglane, mõõdukas, kiire).

Dünaamika ja selle nüansid (f, mf, p), aktsent. Noodikirja mägid *Volt, Da Capo*.

Töö instrumendiga: Mängutehnika uute elementide õppimine (*staccato*, harmoonilised *flazoletid*). Vasaku käe mängutehnika arendamine. Töö *barreega* kui tähtsa aplikatuuri tehnilise võttega. Koordinatsiooni arendamine ja töö heliga põhiliste helitekitamise võtete (*apoyando, tirando*) põhjal. Positsioonimängu selgitamine, tutvumine II positsiooniga.

Tehniline ettevalmistus: C-duur, G-duur, a-moll, e-moll ühes oktaavis I positsioonis erinevate rütmifiguuridega ja kadentsid (T, D7, T).

Õppeaasta jooksul mängida: 1-2 etüüdi, 5-6 erineva karakteriga pala.

III klassi lõpetamisel peab esitama 2 erineva karakteriga pala.

Tasemenäited:

H.Mätlik – Tsükkel „Mänguaed“

C. Domeniconi – Klangbilder-24 stücke

J.A.Muro – Palad kogumikust *Kitarsoiton oppimaterjaalia Chorus*

C.H. – Itoca Guitara

M.Carcassi – Palad kitarrikooli I osast

IV klass

Põhieesmärk: Muusikalise kujundliku mõtlemise arendamine ja kujutlusvõime rikastamine. Teoreetiliste teadmiste laiendamise ja praktiliste mänguharjumuste väljakujundamine.

Muusikateooria: Muusikalise materjal organiseerimise printsibid: ühehäälneline (monoodia) ja mitmehäälneline (homofoonia, polüfoonia, harmoonia). Renessansiaja tantsud. Teose faktuur: meloodia, saade, bass. Rütmi erilised jagamised: triool, kvintool, sekstool.

Töö instrumendiga: Mängutehnika arendamine tehniliste harjutuste komplekside abil, sidudes neid varemõpitud materjalidega. Uute (II- V) positsioonide õppimine. Eriliste artikulatsiooni mooduse omandamine (*legato, staccato*).

Tehniline ettevalmistus: C-duur, G-duur, a-moll, e-moll kahes oktaavis erinevate rütmifiguuridega (I positsiooniga) ja kadentsid (T, S, D7, T).

Õppeaasta jooksul mängida: 2-3 etüüdi erinevale tehnikale, 5-6 pala.

IV klassi lõpetamisel – üleminekueksamil esitada 2 erineva karakteriga pala.

Tasemenäited:

F.Carulli – Prelüüdid ja pala kitarrikoolist

M.Carcassi – Palad kitarrikooli I osast (1-24)

P.Prints – Bluusetüüdid kogumikust Ballaadid

J.A.Muro – Palad kogumikust *Kitarsoiton oppimaterjaalia Chorus*

G.Sanz – Espanoleta, Rujero, Paradetas jt.

VANEM ASTE

V klass

Põhieesmärg: Muusikalise arengu üldine tõstmine. Muusika esitamise harjumuste kujundamine.

Muusikateooria: Muusikaline vorm: vana sonaativorm, kaheosaline sonatiin, variatsioonivorm. Artikulatsiooni ja fraseerimine täiustamine. Polüfoonia. Barokktantsud.

Töö instrumendiga: Mängutehnika arendamine. Vibraato kitarril. Poitsioonivahetuse arendamine. Noodilugemiste harjumuste täiustamine. Erilised mänguvõtted *pizzicato* ja flažoletid. Artikulatsioonivõtted *glissando* ja *portamento*.

Tehniline ettevalmistus: C-duur, G-duur, D-duur, a-moll, e-moll, h-moll kahes oktavis erinevate rütmifiguuridega (I positsiooniga) ja kadentsid (T, S, D7, T).

Õppeaasta jooksul mängida: 1-2 etüüdi erinevale tehnikale, 3-4 pala, 1 polüfoonia ja 1 klassikaline vorm.

V klassi lõpetamisel – üleminekueksamil esitada 2 erineva karakteriga pala.

Tasemenäited:

N. Paganini – 37 Sonaati (1-20) *Chantarelle*

M. Carcassi – Teemad variatsioonidega (Kitarrikooli lisa nr.41 -45)

M. Giuliani – *Le Papillon* „Liblikad“ op.50 (palad 25-32)

L. Brouwer – Etudes simples (1-5) *Schott*

J.A. Losy – Tantsud

VI klass

Põhieesmärk: Esteetiliste vaadete arendamine. Muusikateooria teadmiste avardamine.

Muusikateooria: Kromatism ja alteratsioon. Modulatsioon ja transponeerimine. 2- ja 3-osaline lihtvorm. Renessansiaja lautomuusika.

Töö instrumendiga: Mänguvõtte arendamine ja kordamine. Kaunistused ja nende mängimine kitarril.

Tehniline ettevalmistus: Tutvumine tüüpeliiredelitega C-duur, D-duur, E-duur, h-moll ja kadentsid.

Õppaasta jooksul mängida: 1-2 etüüdi erinevale tehnikale, 3-4 pala, 1 polüfoonia ja 1 variatsiooni- või rondovormi teos.

VI klassi lõpetamisel – üleminekueksamil esitada 2 erineva karakteriga pala.

Tasemenäited:

F. Molino – Six Rondeaux op.11

F. Carulli – Rondo kitarrikoolist

M. Giuliani – Divertimenti op. 40 (1-6)

L. Milan – 6 Pavaani

R. Nurmsaar – Öised tantsud

M. Carcassi – Etüüdid op.60

VII klass

Põhieesmärk: Kontsertkava koostamine ja lõpueksamiteks valmistamine. Iseseisva töö harjumuste kujundamine.

Muusikateooria: 17. saj. tantsusüit. Barokkmuusika. J.S. Bachi ja tema kaasaegsete (S.L. Weissi, G.A. Brescianello) lautomuusika esitamine. Mitmeosaline sonaativorm. 20. sajandi kitarriteos.

Töö instrumendiga: Mänguvõtete arendamine ja kordamine. Töö heli ja tämbriga. Kitarril kõlaefektid (*rasgueado*, kunstnik *flazolett*).

Tehniline ettevalmistus: Tutvumine tüüpeliiredelitega C-duur, D-duur, E-duur, h-moll ja kadentsid.

Õppeaasta jooksul mängida: 1-2 etüüdi erinevale tehnikale, 3-4 pala, 1 polüfoonia ja 1 variatsiooni- või rondovormi teos.

VII klassi lõpetamisel – lõpueksamil esitada klassikaline vorm ja karakterpala.

Tasemenäited:

M. Carcassi – Sonatiin op.1 nr.3 I osa
M.Giuliani – Divertismendid op.40
M. Ponce – 6 väikest prelüüdi
J.Sagreras – Etüüdid kitarrikool II osast (35- 43) ja III osast (1- 20)
N. Koškin – Palad tsükli „Maskeraad“ II osa
G.A. Brescianello – Tantsud Sonaatidest ja Partiitadest

IV SOLFEDŽO AINEKAVA

ÕPETUSE PEAMISED EESMÄRGID:
ARENDA DA ÕPILASTES MUUSIKALIST KIRJAOSKUST, LAULUOSKUST JA
ANALÜÜSIVÕIMET.

NOOREM ASTE I (I-II KLASS)

I klass

PÕHIEESMÄRK:

- Astmetaju arendamine laulmise kaudu
- Hääle ja lauluoskuse arendamine
- Muusikalise kuulmise arendamine
- Muusikateooria algtõdede omandamine (noodikirja algteadmised, taktimõõdud)

I MEETRUM, RÜTM, TEMPO, MUUSIKALINE VORM

- Rõhulised ja rõhutud taktiosad.
- Takt ja taktijoon. Taktidesse jaotamine. Lõpujoon. Kordamismärk.
- Taktimõõdud $\frac{2}{4}$ ja $\frac{3}{4}$.
- Noodivältused ja pausid:
tervenoot   tervepaus
poolnoot   poolpaus
veerandnoot   veerandpaus
kaheksandiknoot   kaheksandikpaus
- Rütmid ja rütmisilbid   TA-A-A, TA-A, TA, TI-TI
- Eeltakt
- Dünaamikatähised (p, mp, mf, f, crescendo, diminuendo)
- Fermaat
- Muusikalise vormi taju arendamine (küsimus - vastus)

II NOODIKIRJA ALGTEADMISED

- Noodijoonestik ja abijooned, nootide asukohad noodijoonestikul ja abijoontel, noodivarte õigekiri
- Viiulivõti, nootide tähtnimed

III HELISTIKUD

- Laadid: duur ja moll
- Astmed ja astmetaju väljaarendamine.
- Eakohased ühehäälsed laulud, harjutused, kaanonid.
- Improvisatsioon.

IV DIKTAAT

- Suuline mälu- ja rütmidiktaat. Pikkus 2-4 takti.

V LAULMINE

- Tuttavate lastelaulude laulmine
- Kaanonite laulmine
- Lühikesed suulised diktaadid

VI RÜTMIKA

- Liikumisega (rütmikaga, tantsuga, pantomiimiga) seotud võtete harjutamine.
- Muusika kuulamine ja analüüs.

Ia klass

PÕHIEESMÄRK:

- Astmetaju arendamine laulmise kaudu
- Hääle ja lauluoskuse arendamine
- Muusikalise kuulmise ja tonaalsuse tunnetuse arendamine
- Muusikateooria algõtõdede omandamine (noodikirja algteadmised, ilma võtmemärkideta ja väheste võtmemärkidega helistikud, taktimõõdud jms)
- Lihtsa muusikalise teksti üleskirjutamine

NÕUDED:

I RÜTM JA TAKTIMÕÕT

- Taktimõõdud $2/4$, $3/4$, $4/4 = C$. Taktiviipamise skeem
- Kuueteistkümnendiknoot ja -paus, TIRITIRI rütm
- Muusikalise vormi taju arendamine laulmise ja muusika kuulamise kaudu (küsimus – vastus, salm – refrään)

II NOODIKIRJA ALGTEADMISED

- Abijooned, nootide asukohad abijoontel
- Bassivõti

III HELISTIKUD

- Heliredel ja selle ehitus. Täistoon ja pooltoon, püsivad ja ebapüsivad astmed, juhtheli
- Duurid C, G, F; loomulik a-moll
- Duur- ja mollkolmkõla (I astme kolmkõla)
- Meloodia ja rütmi arendusvõtted (kordamine, sekvents, varieerimine, helile tuginemine jne.).

IV DIKTAAT

- Suuline diktaat (2 takti)
- Diktaat (kuni 4 takti)
- Rütmidiktaat

V LAULMINE

- Helistike laulmine
- Kolmkõlade laulmine helistikus
- Kaanonite laulmine
- Noodist laulmine (sh lastelaulud)

VI RÜTMIKA

Meetrimitaju arendamine erinevate rütmimängude ja harjutuste abil.

II klass

PÕHIEESMÄRK:

- Astmetaju arendamine laulmise kaudu
- Hääle ja lauluoskuse arendamine
- Muusikalise kuulmise ja tonaalsuse tunnetuse arendamine
- Muusikateooria algõtõdede omandamine (noodikirja algteadmised, ilma võtmemärkideta ja väheste võtmemärkidega helistikud, taktimõõdud jms)
- Lihtsa muusikalise teksti üleskirjutamine

NÕUDED:

I RÜTM JA TAKTIMÕÕT

- Taktimõõdud $2/4$, $3/4$, $4/4 = C$. Taktiviipamise skeemid.
- Punkt noodi järel. Punkteeritud rütmid.
- Rütmid ja rütmisilbid TAI-RI, TA-I-TI, TI-TIRI ja TIRI-TI
- Eeltakt

II HELISTIKUD

- Kuni kahe võtmemärgiga helistikud, paralleelhelistikud, molli loomulik jja harmooniline kuju
- Toon ja pooltoon. Heliredeli ehitus.
- Duur- ja mollkolmkõla. Kolmkõlade tähistused helistikus (I) ja väljaspool helistikku: „M” - duurkolmkõla ja „m” - mollkolmkõla

III INTERVALLID

- Priim, sekund, terts kvart, kvint, oktav

IV DIKTAAT

- Suuline diktaat (2 takti)
- Diktaat (kuni 4 takti)
- Rütmidiktaat

V LAULMINE

- Helistike laulmine
- Kolmkõlade laulmine helistikus
- Kaanonite laulmine
- Noodist laulmine (sh lastelaulud)

NOOREM ASTE II (III-IV KLASS)

III klass

PÕHIEESMÄRK:

- Astmetaju arendamine laulmise ja muusikalise kuulmise kaudu
- Hääle ja lauluoskuse arendamine
- Muusikalise kuulmise arendamine
- Muusikateooria algõtõdede täiendav omandamine (sh lihtintervallid ja algteadmised akordidest lisaks duur- ja mollkolmkõlale)
- Muusika noteerimise oskus

NÕUDED:

I RÜTM JA TAKTIMÕÕT

- Täiendavad rütmigrupid kuueteistkümnendiknootide ja -pausidega
- Ühe- ja kahepartiiga (ühe- ja kaherealised) rütmiharjutused

II HELISTIKUD

- Kahe märgiga helistikud (duur ning loomulik ja harmooniline moll)
- Põhikolmkõlad astmetähistusega I, IV ja V.
- Tähtarmoonia akordimärkide tutvustamine õpitud akordide ja helistike piires (duur- ja mollkolmkõla)

III INTERVALLID

- Kõik lihtintervallid
- Intervallide suurus toonides, harmooniliste ja meloodiliste intervallide äratundmine kuulmise põhjal, nende laulmine ja määramine helistikus

IV DIKTAAT

- Lühike kirjalik diktaat, mängitud erinevate pillidega
- Lünkdiktaat
- Rütmidiktaat (kirjutatakse üles meloodia rütm)

V LAULMINE

- Põhikolmkõlade laulmine duuris ning harmoonilises mollis
- Helistike laulmine
- Intervallide ja akordide laulmine õpitud helistikes
- Kaanonite laulmine
- Noodist laulmine

IV klass

PÕHIEESMÄRK:

- Astmetaju arendamine laulmise ja muusikalise kuulmise kaudu
- Hääle ja lauluoskuse arendamine
- Muusikalise kuulmise arendamine
- Muusikareooria algtõdede täiendav omandamine (sh lihtintervallid ja algteadmised akordidest lisaks duur- ja mollkolmkõlale)
- Muusika noteerimise oskus

NÕUDED:

I RÜTM JA TAKTIMÕÕT

- 3/8 taktimõõt
- Täiendavad rütmigrupid kuueteistkümnendiknootide ja -pausidega
- Ühe- ja kahepartiiga (ühe- ja kaherealised) rütmiharjutused

II HELISTIKUD

- Kolme märgiga helistikud (duur ning loomulik ja harmooniline moll)
- I kolmkõla pöörded tähistusega I₆ ja I₆₄, nende ehitamine
- Tähtarmoonia akordimärkide tutvustamine õpitud akordide ja helistike piires (duur- ja mollkolmkõla)

III INTERVALLID

- Kõik lihtintervallid
- Intervallide suurus toonides, harmooniliste ja meloodiliste intervallide äratundmine kuulmise põhjal, nende laulmine ja määramine helistikus

IV DIKTAAT

- Lühike kirjalik diktaat, mängitud erinevate pillidega
- Lünkdiktaat
- Rütmidiktaat (kirjutatakse üles meloodia rütm)

V LAULMINE

- I kolmkõla pöörete ja põhikolmkõlade laulmine duuris ning harmoonilises mollis
- Helistike laulmine
- Intervallide ja akordide laulmine õpitud helistikes
- Noodist laulmine (sh kahehäälsed harjutused ja lastelaulud)

IV KLASSI ÜLEMINEKUEKSAM

Üleminekueksamis kasutatavad laadid on kuni kahe võtmemärgiga loomulik duur ja harmooniline moll, kasutatavad taktimõõdud 2/4 ja 3/4

I KIRJALIK

- Diktaat 4 takti, ilma eeltaktita. Võib mängida peale klaveri ka mõne muu pilliga (soovituslikult)
- Rütmidiktaat 4 takti. Meloodia rütmi üleskirjutamine. Soovituslikult mängida kuni 6 korda, kirjutamise aeg 10 minutit
- Intervallide ja akordide kuulamine. Mängitakse 6 intervalli ja akordi, kõiki 3 korda järjest (esimene kord harmooniliselt, teine kord meloodiliselt, kolmas kord harmooniliselt). Valikus on kõik lihtintervallid, duur- ja mollkolmkõlad. Tähistused „M” - duurkolmkõla, „m” - mollkolmkõla.
- Teooria – intervallide määramine etteantud meloodia põhjal.

II SUULINE

Kogu pileet on ühes helistikus

1. Heliredeli laulmine
2. Samas helistikus kolmkõla pöörete või põhikolmkõlade
3. Varemõpitud harjutuse laulmine
4. Rütmiharjutuse koputamise (fikseeritud löökpillipartiina, kasutatakse taktimõõte 2/4, 3/4)

VANEM ASTE (V-VII)

PÕHIEESMÄRGID:

- Astmetaju arendamine laulmise ja harmoonilise kuulamise kaudu
- Hääle ja lauluoskuse arendamine
- Muusikateooria omandamine
- Muusika noteerimisoskuse arendamine

V klass

NÕUDED:

I RÜTM JA TAKTIMÕÕT

- 6/8 taktimõõd.
- Süngoop, triool.

II HELISTIKUD

- Meloodiline moll
- Kuni kolme märgiga helistikud.

III INTERVALLID

- Kõikide lihtintervallide kordamine
- Intervallide ehitamine helistikuväliselt üles ja alla

IV AKORDID

- Akordide tähistused nii rooma numbrite (astmetähistega) kui tähtharmonia akordimärkidega
- Põhikolmkõlade pöörded, pöörete tähistamine akordimärkidega
- Dominantseptakord

G-noodist ehitatud väike mažoorne septakord	G7
---	----

V LAULMINE

- Intervallide laulmine nii helistikus kui antud noodist üles ja alla
- Heliredelite laulmine (loomulik duur, loomulik, harmooniline ja meloodiline moll)
- Akordide laulmine (põhikolmkõlad pööretega, V7)
- Harjutuste laulmin, noodist laulmine.

VI DIKTAAT

1. Lühike kirjalik diktaat, mängitud erinevate pillidega
2. Lünkdiktaat, mäludiktaat
3. Meetrumivaba astmediktaat
4. Rütmidiktaat (kirjutatakse üles meloodia rütm)

VI klass

NÕUDED:

I RÜTM JA TAKTIMÕÕT

1. Pidega rütmid, triool, sünkoop
2. 6/8 taktimõõt

II HELISTIKUD

- Nelja märgiga kelistikud (loomulik duur, harmooniline ja meloodiline moll)

III INTERVALLID

- Kõikide lihtintervallide kordamine
- Intervallide ehitamine helistikuväliselt üles ja alla

IV AKORDID

- Akordide tähistamine nii rooma numbrite (astmetähiste) kui tähtharmonia akordimärkidega
- Tutvustavalt diatoonilised septakordid, nende tähistamine tähtharmonia akordimärkidega

C-noodist ehitatud suur mažoorne septakord	CM7 või Cmaj7
D-noodist ehitatud väike minoorne septakord	Dm7
G-noodist ehitatud väike mažoorne septakord	G7
H-noodist ehitatud vähendatud septakord	B ^o
H-noodist ehitatud poolvähendatud septakord	B ^ø

V LAULMINE

- Intervallide laulmine nii helistikus kui antud noodist üles ja alla
- Heliredelite laulmine (loomulik duur, loomulik, harmooniline ja meloodiline moll)
- Akordide laulmine (põhikolmkõlad pööretega, V7)
- Harjutuste laulmin, noodist laulmine.

VI DIKTAAT

- Lühike kirjalik diktaat, mängitud erinevate pillidega
- Lünkdiktaat, mäludiktaat

- Meetrumivaba astmediktaat
- Diktaat astmenumbritega
- Rütmidiktaat (kirjutatakse üles meloodia rütm)

VII klass

NÕUDED:

I RÜTM JA TAKTIMÕÕT

- Süntkoop ja pide. Triool
- Tutvustavalt taktimõõdud 2/2, 3/2 ja 6/4

II LAADID

- Nelja märgiga kelistikud (loomulik duur, harmooniline ja meloodiline moll). Tutvustavalt seitsme märgiga helistikud; kvindiring

III INTERVALLID

1. Kõikide lihtintervallide kordamine

Intervallide ehitamine helistikuväliselt üles ja alla

IV AKORDID

- Akordide tähistamine nii rooma numbrite (astmetähiste) kui tähtharmonia akordimärkidega
- Tutvustavalt diatoonilised septakordid, nende tähistamine tähtharmonia akordimärkidega

C-noodist ehitatud suur mažoorne septakord	CM7 või Cmaj7
D-noodist ehitatud väike minoorne septakord	Dm7
G-noodist ehitatud väike mažoorne septakord	G7
H-noodist ehitatud vähendatud septakord	B ^o
H-noodist ehitatud poolvähendatud septakord	B ^ø

- Kuulmise järgi tuttavale meloodiale saatebassi leidmine

V LAULMINE

- Intervallide laulmine nii helistikus kui antud noodist üles ja alla
- Heliredelite laulmine (loomulik duur, loomulik, harmooniline ja meloodiline moll)
- Akordide laulmine (põhikolmkõlad pööretega, V7 pööretega)
- Harjutuste laulmin, kaanonid, noodist laulmine.

VI DIKTAAT

- Lühike kirjalik diktaat, mängitud erinevate pillidega
- Lünkdiktaat, mäludiktaat
- Meetrumivaba astmediktaat
- Rütmidiktaat (kirjutatakse üles meloodia rütm)

VII KLASSI LÕPUEKSAM

Diktaadid ja suulised ülesanded on kuni nelja märgiga helistikes, akordide ehitamine kuni viie märgiga helistikes. Kasutatavad laadid on loomulik duur ja harmooniline moll, suulises osas ka meloodiline moll. Kasutatavad taktimõõdud on 3/4, 4/4 ja 6/8.

KIRJALIK OSA

DIKTAADID

Diktaat mängitakse võimaluse korral erinevate pillidega.

- 1) Diktaat 4 takti, taktimõõdus 3/4 või 4/4

INTERVALLIDE JA AKORDIDE KUULAMINE

- 2) Intervallide ning kolmkõla ja selle pöörete kuulamine. Mängitakse 6 intervalli või akordi, kõiki kaks korda (harmooniliselt ja meloodiliselt)

Näide: Tee ristike kuulatud intervalli või akordi ette!

akord/int.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
M6			x			
m64						x
s.7					x	
v.6	x					
p.4		x				
s.3				x		

AKORDIDE MÄÄRAMINE JA EHITAMINE

- 3) Määrata ja ehitada 4 akordi: kaks akordi tähtharmonia märgistuse põhjal ja kahele akordile leida tähtharmonia märgistus.
- 4) Intervallide määramine antud meloodia põhjal

SUULINE OSA

- 1) Heliredeli laulmine (loomulik duur, harmooniline või meloodiline moll), lisaks valik akordidest: põhikolmkõlad pööretega ja V7
- 2) Ühehäälse rütmiharjutuse koputamine (kuni 8 takti). Kasutatavad taktimõõdud 3/4, 4/4, 6/8
- 3) Õpitud harjutuse laulmine

V MUUSIKALOO AINEKAVA

Noorema astme ainekava

III ja IV klass

Sissejuhatav teema. Muusikaloo sisu. Muusikaline heli, selle omadused. Muusika väljendusvahendid: meloodia, harmoonia, rütm, tempo, dünaamika, tämber, register, faktuur. Muusikapala analüüs muusika väljendusvahendite põhjal.

Eesti rahvamuusika. Rahvalaulud. Rahvapillid ja pillilood. Rahvatantsud.

Vokaalmuusika. Häälerrühmad. Soololaul. Ansamblid. Koorid, nende koosseis.

Instrumentaalmuusika. Pillide ajalugu. Sümfoniaorkestri pillid pillirühmade kaupa. Pillid, mida tavaliselt sümfoniaorkestri põhikoosseisus ei esine. Instrumentaalansamblid ja -orkestrid.

Instrumentaalmuusika lühizanrid. Etüüd, nokturn, marss, prelüüd jm.

Tantsud. Ajaloolised tantsud. Tantsusüit. Peotantsud. Karaktertantsud. Ballett.

Lavamuusika. Muusika sõnalavastuses. Ooper. Rock-ooper. Operett. Muusikal.

/Kirikumuusika. Missa, reekviem, oratoorium, passioon, kantaat./

Helitööde ülesehitus, muusikaline vorm. Kahe- ja kolmeosaline vorm. Liht- ja liitvorm. Variatsioonid. Rondo. Sonaadivorm.

Programmiline muusika.

C.Saint-Saëns "Loomade karneval"

S.Prokofjev "Petja ja hunt"

B.Britten „Orkestrijuh“

E.Grieg "Peer Gynt"

M.Mussorgski "Pildid näituselt"

P.Tšaikovski "Aastaajad" („Neli heldet haldjat“) – pillide kinnistamine

P.Tšaikovski „Laste album“ („Võluvitsa vägi“) – muusikateose vormi analüüsi kinnistamine

/A.Vivaldi "Aastaajad"/

Vanema astme ainekava

V klass

Sissejuhatav teema. Vanaaja muusika. Antiikkultuur.

Keskaeg. Romaani ja gooti stiil. Gregooriuse laul. Varajane mitmehäälsus. Organum, motett. Rüütli laul.

Renessanss. Ajastu üldisloomustus, võrdlus keskajaga. Uued ilmalikud laulužanrid: madrigal, ballata. Francesco Landino. Madalmaade koolkond, selle tähtsus polüfoonilise muusika arengus. Tähtsamad esindajad. Renessansi ajastul kasutatud pillid.

Barokk. Ajastu üldisloomustus, võrdlus renessansiga. Muusika iseloomustus, tähtsamad žanrid. Barokkooper. Tuntumad heliloojad maade kaupa.

J.S.Bach. Inventsioonid, prelüüdid, fuugad. Orel- ja orkestriteosed. Vokaalmuusika.

Klassitsism. Ajastu üldisloomustus, võrdlus barokiga. Uued žanrid. Sonaadivorm, sonaaditsükel. Sümfoonia mõiste ja ülesehitus. Viini klassikaline koolkond.

J.Haydn. Klaverilooming. Sümfooniline looming. Instrumentaalkontsert.

W.A.Mozart. Klaverilooming. Sümfooniline looming. Ülevaade ooperiloomingust. "Reekviem".

L.van Beethoven. Helikeele erinevus võrreldes Haydni ja Mozarti loominguga. Klaverilooming. Sümfooniline looming.

VI klass

Romantism. Romantismi põhijooned kõikides kunstiliikides. F.Schubert. F.Chopin. /R. Schumann, F.Liszt, H.Berlioz. jt /

Põhjamaade rahvusromantism. E.Grieg, J.Sibelius, /H.Alfen, C.Nielsen. /

Vene romantikud. M.Glinka tähtsus Vene klassikalise muusika rajajana.

"Võimas Rühm". A.Borodin, M.Mussorgski, N.Rimski-Korsakov.

P.Tšaikovski. Klaveriteosed. Sümfooniline looming. Balletimuusika.

/ S.Rahmaninov, A.Skrjabin. /

20.saj. uued suunad muusikas. Hilisromantism. G.Mahler, R.Strauss.

Impressionism, ekspressionism. C.Debussy, M.Ravel, A.Schönberg.

Neoklassitsism. C.Orff, I.Stravinski.

20.saj. esimese poole muusika USA-s, Venemaal. G.Gershwin, S.Prokofjev, D.Šostakovič.

20.saj. teise poole muusika. Avangardism, minimalism, postmodernism. J.Cage, P.Boulez, P.Glass, S.Reich, A.Schnittke jt.

VII klass

Sissejuhatav teema Eesti muusikasse. Eesti professionaalset muusikakultuuri mõjutanud tegurid. Vanem ja uuem rahvalaul.

Eesti rahvuslik ärkamisaeg 19.saj. II poolel. Laulu- ja mänguseltsid, nende osatähtsus koorilaulu arengus. J.W.Jannseni tegevus. Esimesed üldlaulupeod.

Rahvusliku heliloomingu rajajad. A.Kunileid, A.Thomson, Fr.Saebelmann, K.A.Hermann.

Esimesed professionaalsed heliloojad. J.Kappel, M.Härma, K.Türnpu.

Aleksander Läte. Tähtsus sümfoonilise muusika arengus. Muusikaline tegevus.

Rudolf Tobias. Artur Kapp. Esimesed kompositsioonilase eriharidusega heliloojad. Tähtsus sümfoonilise muusika arengus. Esimesed oratooriumid.

Mart Saar. Cyrillus Kreek. Rahvusliku koorilaulu areng. Rahvaviiside arendusvõtted. M.Saare klaveripalad ja soololaulud. Vaimulikud rahvaviisid C.Kreegi loomingu. "Eesti reekviem".

Ülevaade eesti ooperist ja balletist. E.Aav, E.Tubin jt.

Heino Eller. Põhjamaise helikeele taotlused instrumentaalmuusikas.

Veljo Tormis. Rahvamuusika kasutamine muusikas. Folkloorne ja mittefolkloorne koorilooming.

Uute muusikaväljendusvahendite areng 20.saj. II poole muusikas. E.Tamberg, J.Rääts, L.Sumera, R.Kangro, E.-S.Tüür, U.Sisask jt.

Arvo Pärt. Erinevad stiilid loomingu (neoklassitsism, avangardism, minimalism).

Noored Eesti heliloojad. H.Tulve, M.-M.Lill, T.Kõrvits, T.Steiner, T.Kozlova jt.

VI KOOSMUSITSEERIMISE AINEKAVA

Koosmusitseerimine lauluansamblites või koorides on üldõppe õpilastele üheks oluliseks õppeaineks.

Nooremas astmes (lauluansambel või mudilaskoor, üldjuhul 7 – 10-aastased õpilased) on oluline roll mängulisel tegevusel ning improvisatsioonilisel eneseväljendusel. Eesmärk on äratada õpilastes huvi koosmusitseerimise vastu, õpetada kuulama ja juhtima oma häält, arendada eneseväljendusoskust ja emotsionaalsust.

Tunnis kasutatavad tegevused:

- Laulude õppimine; tuttavate laulude kordamine – sõnade, tähtnimede, rütmisilpidega
- Rütmiostinaato, rütmimotiivide, kehapilli väljamõtlemine ja kasutamine saateks
- Improviseerimine individuaalselt või rühmaga – häälega, plaatpillidel
- Rühmiti laulmine, rütmika
- Laulu kiire päheõppimine
- Tuntud laulule uute sõnade väljamõtlemine
- Meloodilised küsimus-vastus mängud plaatpillidel
- Käsikellade kasutamine saateks või laulmise asemel
- Rütmi pillide mängimine
- Liikumismängud, muusikalised mängud, laulumängud, rollimängud
- Matkimine, rütmiline liikumine

Arvestuslik esinemine toimub I ja II poolaastal 2 lauluga.

Vanemas astmes (lauluansambel või lastekoor, üldjuhul alates 11-aastastest õpilastest) on oluliseks edasine töö hingamistehnikaga ja vokaaliga. Arendatakse mitmehäälset laulmist vastavalt kollektiivi suurusele ning võimetele. Võimaluse piires antakse õpilastele ka individuaalset hääleseadet.

- Laulude analüüs – sõnade, rütmi, harmoonia, ülesehituse seisukohast
- Puhta intonatsiooni, häälduse arendamine
- Laulmine üksi ja ansamblis, muusikalise kuulmise arendamine
- Hääleharjutused, kaanonid, mitmehäälsuse harjutused, intervallide laulmine
- Liikumine muusikas, plaatpillide kasutamine

Arvestuslik esinemine toimub I ja II poolaastal 2 lauluga.

Üldõppe õpilased võivad alternatiivina kooslaulmisele osaleda oma õpitaval instrumendil ansamblites või orkestrites. Õppetöö toimub vastava pilli põhiõppe koosmusitseerimise ainekava järgi.

VII LISAPILLI AINEKAVA

Lisapillina saab õppida akordioni, klaverit, viiulit, tšellot, flööti, saksofoni, klarnetit, trompetit, trombooni ja löökpille. Lisapilli on võimalik õppida alates III klassist 1 tund nädalas. Lisapilli õpetamisel kasutatakse vastava pilli üldõppe ainekava või eraldi lisapilli ainekava (üldklaver, üldlöökpill), lähtudes õpilase individuaalsusest ning võimetest. Hindeline esinemine toimub alates lisapilli õppimise teisest õppeaastast üks kord õppeaastas, II poolaastal 1 palaga. Tehnilisi arvestusi ei ole.